

30.05.2018 r.

Wiosenna ocena¹ stanu upraw rolnych i ogrodnicych w 2018 r.

1,5 %

Ogółem wiosną zaorano około 80 tys. ha tj. ok. 1,5% zasianych upraw ozimych

Wstępnie szacuje się, że w bieżącym roku powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi jest większa od ubiegłorocznej (po uwzględnieniu powierzchni zaoranej w wyniku uszkodzeń zimowych) i wynosi około 7,2 mln ha (zwiększenie o ok. 3%). Według wstępnych szacunków przewiduje się zmniejszenie powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku ogółem o ok. 13% do około 0,8 mln ha, natomiast powierzchnię buraków cukrowych szacuje się na ok. 220 tys. ha tj. o ok. 5% mniej

niż w roku ubiegłym. Straty zimowe i wiosenne w powierzchni zasiewów zbóż ozimych były niewielkie i wynosiły: jęczmienia ozimego ok. 1,5%, pszenicy ozimej oraz mieszanek zbożowych ok. 1,0%, pszenżyta ozimego ok. 0,5% i żyta ok. 0,3%.

Wznowienie wegetacji w bieżącym roku nastąpiło dość późno ze względu na zalegający śnieg (po bardzo obfitych opadach w połowie marca). Rolnicy praktycznie rozpoczęli prace polowe na początku kwietnia gdy warunki pogodowe znacznie się poprawiły i nastąpił gwałtowny wzrost temperatury przy prawie zupełnym braku opadów. Pogoda sprzyjała prowadzeniu prac polowych, praktycznie do końca kwietnia zakończono siewy zbóż jarych, buraków cukrowych, kukurydzy na ziarno i zielonkę oraz sadzenie ziemniaków. Stan zasiewów zbóż ozimych w połowie maja był nieco lepszy niż w analogicznym okresie roku ubiegłego. Wysoka temperatura w kwietniu spowodowała szybki rozwój rzepaku ozimego. Kwitł on w okresie ciepłej słonecznej pogody ale z niedoborem wody przez co rośliny są bardziej wiotkie, słabo rozgałęzione a w górnej części pędu nie zawiązały łuszczyn. Ocena stanu zasiewów zbóż jarych przeprowadzona w tym okresie wykazała, że ich stan jest lepszy w porównaniu do zasiewów ubiegłorocznych.

Zasiewy wykonane przy pomocy agregatów uprawowych są w dużo lepszym stanie niż zasiewy wykonane w tradycyjny sposób.

Pod koniec I dekady kwietnia odnotowano rozpoczęcie kwitnienia drzew i krzewów owocowych oraz roślin na plantacjach jagodowych, w tym okresie nie zaobserwowano przemarznięcia pąków i kwiatów na drzewach i krzewach owocowych.

Wstępne szacunki powierzchni niektórych upraw pod zbiory w 2018 r.

Powierzchnię ozimych zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oceniano na ponad 4,2 mln ha, tj. o około 0,7% mniej niż wynosiła powierzchnia zasiewów w poprzednim sezonie wegetacyjnym, w tym:

- pszenicy ozimej ok. 1,9 mln ha tj. o 3,8% mniej,
- żyta ponad 0,9 mln ha tj. o 7,6% więcej,
- jęczmienia ozimego ponad 0,2 mln ha tj. o 13% więcej,
- pszenżyta ozimego ponad 1,1 mln ha tj. o 4,6% mniej.

Ogółem wiosną bieżącego roku zaorano około 80 tys. ha tj. 1,5% zasianych upraw ozimych

Powierzchnię ozimych zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oceniono na ponad 4,2 mln ha, tj. o około 0,7% mniej niż w poprzednim sezonie wegetacyjnym

¹ Informacja zawiera wyniki wiosennej oceny stanu upraw przeprowadzonej w I połowie maja 2018 r. Oceny dokonano w oparciu o:

- ekspertyzy rzeczoznawców terenowych GUS opracowane na podstawie lustracji pól, łąk i sadów,
- wyniki badań stanu upraw w gospodarstwach rolnych osób prawnych i jednostek niemających osobowości prawnej.

Wiosenna ocena stanu upraw obejmuje również szacunek powierzchni zasiewów głównych upraw rolnych oraz szacunek strat zimowych i wiosennych.

Wstępnie szacuje się, że jarych zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi zasiano ponad 2,9 mln ha, tj. o ok. 9,2% więcej niż wynosiła powierzchnia zasiewów w roku ubiegłym, w tym:

- pszenicy jarej ponad 0,5 mln ha tj. 14,3% więcej,
- jęczmienia jarego ponad 0,8 mln ha tj. o 5,2% więcej,
- owsa ok. 0,5 mln ha tj. o 0,5% więcej,
- mieszanek zbożowych jarych ok. 1,0 mln ha tj. o 22,3% więcej.

Przewiduje się, że powierzchnia uprawy ziemniaków wyniesie około 300 tys. ha, natomiast powierzchnię zasiewów buraków cukrowych szacuje się na ponad 220 tys. ha.

Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie zimy 2017/2018

Przebieg pogody w listopadzie był na ogół niezbyt korzystny dla rolnictwa. Utrzymujące się w ciągu miesiąca dodatnie temperatury powietrza podtrzymywały wegetację i stwarzały dobre warunki dla wzrostu i rozwoju ozimin, jednak nadmierne uwilgotnienie niekorzystnie wpływało na siewy i zbiór okopowych oraz kukurydzy na ziarno. W okresie tym wykonywane były opóźnione jesienne prace polowe oraz zbiór roślin okopowych i pastewnych. Oziminy wysiane w optymalnych terminach agrotechnicznych w listopadzie krzewiły się.

Pogoda w grudniu nie stwarzała większych zagrożeń dla zimujących roślin, a utrzymująca się w ciągu miesiąca wysoka temperatura powietrza, wzrastająca okresami powyżej 5°C zakłócała zimowy spoczynek roślin. W wyniku występujących w grudniu częstych i obfitych opadów deszczu w dalszym ciągu utrzymywał się nadmiar wilgoci w glebie, a na polach, głównie w obniżeniach terenowych pojawiły się zastoiska wody.

Tabl. 1. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2017 r. do wiosny 2018 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Średnia krajowa temperatura powietrza		Średnie krajowe sumy opadów	
	°C	odchylenie od normy ^{a)}	mm	% normy ^{a)}
JESIEŃ ^{b)} 2017				
Wrzesień	13,4	0,5	110,3	190,5
Październik	9,9	1,7	91,2	208,7
Listopad	4,6	1,7	49,4	119,6
ZIMA ^{b)} 2017/2018				
Grudzień	2,2	2,4	40,0	95,0
Styczeń	1,1	2,9	33,9	107,6
Luty	-3,3	-2,4	27,0	29,0
WIOSNA ^{b)} 2018				
Marzec	0,3	-2,4	27,2	80,9
Kwiecień	12,8	5,4	27,0	29,0

a) Jako normę IMiGW przyjmuje od 2002 r. średnie z lat 1971-2000

b) Średnie miesięczne /obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/

W styczniu panowały zróżnicowane warunki agrometeorologiczne. Notowane głównie w pierwszej połowie miesiąca stosunkowo wysokie jak na tę porę roku temperatury powietrza przy powierzchni gruntu, powodowały zakłócenia w zimowym spoczynku roślin. Krótkotrwałe spadki temperatury powietrza dochodzące miejscami do -13°C i poniżej, raczej nie stwarzały zagrożenia dla zimujących roślin. Notowane w styczniu opady deszczu i deszczu ze śniegiem

oraz topniejący śnieg powodowały lokalnie powstawanie na polach zastoisk wody, które podczas nocnych spadków temperatury tworzyły skorupę lodową, co niekorzystnie wpływało na zimujące rośliny. Występujące lokalnie w ciągu miesiąca silne wysuszające wiatry, przy ujemnej temperaturze powietrza powodowały lokalnie wysmalanie odkrytych roślin przy braku okrywy śnieżnej.

Przebieg pogody w lutym był zróżnicowany i stwarzał umiarkowane zagrożenia dla zimujących roślin. W pierwszej połowie miesiąca dość wysoka temperatura powietrza zakłócała zimowy spoczynek roślin, powodując ich osłabienie oraz zmniejszenie zimotrwałości i mrozoodporności. W drugiej połowie miesiąca pod wpływem znacznych spadków temperatury powietrza przy powierzchni gruntu dochodzących poniżej -22°C , na przeważającym obszarze kraju brak było pokrywy śnieżnej, która chroniłaby rośliny przed nadmiernym wychłodzeniem, a występujące okresowo silne wiatry narażały zimujące rośliny na wysmalanie.

Pogoda w marcu nie sprzyjała obsychaniu pól i ogrzewaniu gleby, a także wegetacji ozimin i trwałych użytków zielonych, pomimo tego wcześniej zastosowano nawożenie nawozami mineralnymi, a także przeprowadzono zabiegi pielęgnacyjne z użyciem herbicydów.

Ocena stanu upraw rolnych

Zasiewy ozime

Z oceny przeprowadzonej w I dekadzie maja 2018 r. przez rzeczoznawców terenowych GUS wynika, że stan zasiewów zbóż ozimych jest lepszy od ubiegłorocznego. Oceniono go na 3,6 - 3,8 stopnia kwalifikacyjnego, natomiast stan rzepaku i rzepiku ozimego oceniono niżej o 0,1 stopnia kwalifikacyjnego niż ocena ubiegłoroczna.

Tabl. 2. Wiosenna ocena stanu upraw ozimych

Lata	Pszenvica	Żyto	Jęczmień	Pszenvżyto	Rzepak i rzepik
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}				
2006-2010 ^{b)}	3,7	3,5	3,5	3,6	3,6
2011-2015 ^{b)}	3,7	3,5	3,5	3,6	3,5
2015	3,8	3,7	3,6	3,8	3,8
2016	3,5	3,6	3,5	3,5	3,3
2017	3,7	3,6	3,6	3,7	3,6
2018	3,8	3,6	3,6	3,7	3,5

a/ Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" – dobry, "3" – dostateczny, "2" – słaby, "1" – zły, klęskowy.

b/ Przeciętne roczne.

Zasiewy jare

Zboża jare zasiano na ogół w większości województw terminowo lub z niewielkim opóźnieniem. Znaczne przesuszenie gleby, chłodne noce i poranki hamowały początkowo wschody roślin.

Tabl. 3. Wiosenna ocena stanu upraw jarych

Lata	Pszenvica	Jęczmień	Owies	Pszenvżyto	Mieszanki zbożowe	Rzepak i rzepik
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}					
2006 – 2010b)	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,3
2011 – 2015b)	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,4
2015	3,7	3,7	3,7	3,7	3,6	3,6
2016	3,5	3,6	3,6	3,5	3,6	3,4
2017	3,5	3,5	3,5	3,5	3,4	3,5
2018	3,6	3,6	3,6	3,5	3,5	3,5

a/ Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" – dobry, "3" – dostateczny, "2" – słaby, "1" – zły, klęskowy.

b/ Przeciętne roczne.

Poprawa warunków agrometeorologicznych w końcu kwietnia i na początku maja wpłynęła korzystnie na wegetację zasiewów jarych. Występujące od połowy maja dość intensywne opady deszczu pozytywnie wpłynęły na poprawę stanu zbóż jarych i ozimych.

Trwałe użytki zielone i plantacje koniczyny

Warunki wegetacji roślinności łąkowo-pastwiskowej w okresie przedwiośnia i wczesnej wiosny na ogół były korzystne. W pierwszej dekadzie maja, czyli wcześniej niż zwykle rozpoczęto sianokosy na użytkach zielonych. Stan użytków zielonych oceniono jednak jako lepszy od ubiegłorocznego ale tylko na gruntach suchych i zmeliorowanych, natomiast na torfach i gruntach niezmeliorowanych jest zdecydowanie słabszy z powodu zbyt dużej ilości wody.

W przekroju wojewódzkim oceny stanu **łąk trwałych** wahały się od 4,5 stopnia kwalifikacyjnego w województwie lubelskim do 3,5 stopnia kwalifikacyjnego w województwach: kujawsko-pomorskim, podkarpackim, śląskim i zachodniopomorskim.

Tabl. 4. Ocena stanu trwałych użytków zielonych oraz koniczyny czerwonej

Lata	Łąki	Pastwiska	Koniczyna ^{a)}
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{b)}		
2006 – 2010 ^{c)}	3,4	3,3	3,6
2011 – 2015 ^{c)}	3,6	3,5	3,6
2015	3,7	3,6	3,7
2016	3,6	3,5	3,5
2017	3,6	3,5	3,5
2018	3,7	3,7	3,6

a/ Koniczyna czerwona w czystym siewie i w mieszankach z trawami.

b/ Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" - dobry, "3" - dostateczny, "2" - słaby, "1" - zły, kłękowy

c/ Przeciętne roczne.

W przekroju wojewódzkim oceny stanu **pastwisk** wahały się od 4,4 stopnia w województwie lubelskim do 3,4 stopnia w województwie kujawsko-pomorskim.

W przekroju wojewódzkim oceny stanu **koniczyny** w czystym siewie i w mieszankach z trawami wahały się od 4,5 stopnia w województwie lubelskim do 3,2 stopnia w województwie zachodniopomorskim.

Ocena wielkości strat w uprawach ozimych

Straty w powierzchni zasiewów ozimin były znacznie mniejsze od ubiegłorocznych.

Ocenia się, że do połowy maja zaorano i zakwalifikowano do zaorania łącznie ok. 32 tys. ha powierzchni zasianej zbożami ozimymi tj. ok. 0,7% (w roku 2017 – zaorano ok. 20% powierzchni zbóż ozimych), w tym:

- ok. 19,5 tys. ha pszenicy ozimej (w 2017 r. - 11 tys. ha),
- żyta ok. 2,6 tys. ha (w 2017 r. - 3 tys. ha),
- jęczmienia ozimego ok. 3,2 tys. ha (w 2017 r. - 2 tys. ha),
- pszenżyta ozimego ok. 5,6 tys. ha (w 2017 r. - 4 tys. ha).

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku ozimego zaorana i zakwalifikowana do zaorania wyniosła ok. 45 tys. ha, tj. 5,6 % powierzchni zasianej (w 2017 r. – zaorano ok. 12 tys. ha).

Według oceny rzeczoznawców terenowych GUS, główną przyczyną zaorywania plantacji upraw ozimych w bieżącym roku były straty spowodowane uszkodzeniami mrozowymi, małą obsadą roślin na powierzchni 1 m² i wymoknięciem roślin w obniżeniach terenowych.

Struktura powierzchni zaorań według przyczyn: uszkodzenia mrozowe - 69,6%, mała obsada roślin na 1m² - 10,8%, wymoknięcia - 8,6%, inne przyczyny (zwierzyna leśna) - 6,8%, wyprzenia - 4,2%

Tabl. 5. Straty zimowe i wiosenne w uprawach ozimych według województw

Województwa	Pszemica ozima	Żyto	Jęczmień ozimy	Pszennyto ozime	Mieszanki zbożowe ozime	Rzepak i rzepik ozimy	Koni-czyna czerwona	Pozostałe uprawy rolne ozime	Poplony ozime
	W procentach								
Polska	1,0	0,3	1,5	0,5	1,0	5,6	0,9	0,5	1,5
Dolnośląskie	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0
Kujawsko-pomorskie	3,4	0,4	4,6	1,4	2,2	19,3	2,3	1,5	1,0
Lubelskie	0,1	0,0	0,3	0,1	0,0	0,3	0,0	0,1	0,0
Lubuskie	0,6	0,0	1,4	0,2	0,0	1,8	0,0	0,0	0,2
Łódzkie	0,3	0,1	1,9	0,3	0,6	3,9	0,0	0,0	0,0
Małopolskie	0,1	0,1	0,3	0,0	0,6	0,3	0,4	0,2	0,7
Mazowieckie	1,3	0,3	1,0	0,3	0,7	4,6	0,8	1,0	1,4
Opolskie	0,2	0,1	0,4	0,1	0,1	1,6	0,0	0,0	0,0
Podkarpackie	0,2	0,4	0,2	0,1	0,1	0,4	1,2	0,4	0,0
Podlaskie	0,8	0,3	1,0	0,2	0,0	5,2	1,2	0,2	3,4
Pomorskie	3,1	0,4	1,6	1,4	4,2	6,1	0,5	1,1	2,5
Śląskie	0,3	0,0	0,3	0,1	0,0	2,1	0,0	0,1	0,0
Świętokrzyskie	0,1	0,1	0,7	0,0	0,0	0,6	0,3	0,1	0,0
Warmińsko-mazurskie	3,4	0,9	5,1	1,8	1,8	17,3	1,1	0,4	8,5
Wielkopolskie	0,8	0,2	2,1	0,4	0,7	5,6	0,2	1,2	2,3
Zachodniopomorskie	1,2	0,7	1,6	1,0	0,6	6,0	2,1	0,2	0,0

Największe straty zimowe i wiosenne w uprawach ozimych odnotowano w rzepaku i rzepiku ozimym w województwach: kujawsko-pomorskim i warmińsko-mazurskim.

Straty w przechowywanych ziemniokach rolnych i ogrodniczych

Do przechowywania w okresie zimy 2017/2018 przeznaczono około 4,7 mln t ziemniaków, tj. ok. 51,3% zbiorów z 2017 r. (w roku poprzednim ok. 50,6%). Straty w przechowywanych ziemniakach szacuje się na 11,1% ogólnej masy przeznaczonej do przechowywania podobnie jak w roku poprzednim. Największe straty w masie przechowywanych ziemniaków odnotowano w województwach: świętokrzyskim 12,8% i śląskim 12,6%

Tabl. 6. Straty w przechowywanych ziemniokach

Lata	Ziemniaki	Kapusta	Cebula	Marchew jadalna	Buraki ćwikłowe	Pietruszka	Selery	Pory
	w % ogólnej ilości przechowywanych ziemnioków							
2006- 2010 ^{a)}	12	17	13	15	11	16	15	12
2011- 2015 ^{a)}	11	17	14	14	12	15	15	12
2015	11	17	13	12	11	14	13	12
2016	11	15	12	11	11	14	13	11
2017	11	14	14	13	12	14	15	13
2018	11	14	13	13	12	14	14	13

a/ Przeciętne roczne

Straty w przechowywanych warzywach obserwowano na ogół na poziomie zbliżonym do sezonu przechowalniczego 2016/2017, jedynie dla cebuli i selerów, były niższe. Podobnie jak w poprzednich sezonach przechowalniczych, odnotowano duże różnice w wysokości strat w zależności od rejonu kraju i sposobu przechowywania.

Straty w przechowywanych jabłkach były także zróżnicowane w zależności od rejonu, na ogół jednak podobne do tych z roku poprzedniego. Z uwagi na mniejsze zbiory w 2017 r., mniej jabłek było w ogóle przechowywanych.

Ocena stanu upraw ogrodnich

Zima 2017/2018 na ogół była łagodna i w większości nie spowodowała strat w uprawach sadowniczych. W niektórych rejonach wystąpiły jedynie niewielkie uszkodzenia na młodych plantacjach na skutek dość silnych mrozów, jakie wystąpiły na przełomie lutego i marca. Brak okrywy śnieżnej w tym czasie, spowodował także straty na niektórych plantacjach truskawek. W większej skali odnotowano natomiast uszkodzenia na plantacjach malin owocujących na pędach dwuletnich, które są bardzo wrażliwe na silny mróz. Zaobserwowano gorszą kondycję wielu upraw malin.

Wiosną zaawansowanie wegetacji drzew i krzewów owocowych było zróżnicowane w zależności od rejonu kraju. Na ogół kwitnienie roślin sadowniczych było nieco opóźnione, a tylko w niektórych rejonach przyspieszone, jednak na ogół było bardzo obfite. W większości rejonów słoneczna pogoda sprzyjała oblotowi pszczół i dobremu zapylaniu, ale problemem staje się coraz częściej malejąca liczba pszczół.

Wiosennych przymrozków nie odnotowano, natomiast problemem może być niedobór wilgoci w glebie, jaki zaobserwowano już w kwietniu. Wysokie temperatury, przy braku opadów i silnych wiatrach, przyczyniły się do szybkiego przesuszenia gleby i na początku maja braki te wpłynęły istotnie na stan roślin. W niektórych rejonach, w wyniku długotrwałego braku wilgoci w glebie, rośliny sadownicze takie jak: porzeczki czarne, kolorowe, czereśnie, śliwy, grusze, jabłonie zaczęły zrzucić zawiązki.

Siewy warzyw były na ogół opóźnione, a wschody nierównomierne. Z uwagi na niedostateczną ilość wilgoci w glebie, warunki dla wschodów były przeważnie niekorzystne. Wzrost warzyw i truskawek (na plantacjach pozbawionych nawadniania) ograniczony został także przez niedobór wilgoci w glebie. Brak opadów deszczu w kwietniu spowodował zahamowanie kiełkowania i wschodów warzyw gruntowych.

Opady deszczu w drugiej dekadzie maja poprawiły na wielu plantacjach warunki wegetacji roślin. Zaopatrzenie w nasiona, środki ochrony roślin i nawozy było dobre.

W celu przyspieszenia wzrostu i dojrzewania truskawek wiele plantacji zostało przykrytych włókniną lub folią.

Opracowanie merytoryczne:
Stanisław Niszczoła – Naczelnik
Wydziału
Kazimierz Dziubiński – Główny
Specjalista
Tel: 22 608 33 53
e-mail: s.niszczoła@stat.gov.pl
e-mail: k.dziubiński@stat.gov.pl

Rzeczposzechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Dawidziuk
Tel: 22 608 3475, 22 608 3009
e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

Powiązane opracowania

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/rolnictwo/uzytkowanie-gruntow-i-powierzchnia-zasiewow-w-2017-roku,8>.html

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/uprawy-rolne-i-ogrodnicze/wyniki-produkcji-roslinnej-w-2017-roku,6,15.html>

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/uprawy-rolne-i-ogrodnicze/produkcja-upraw-rolnych-i-ogrodniczych-w-2017-roku,9,16.html>

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/uprawy-rolne-i-ogrodnicze/wstepna-ocena-przezimowania-upraw-w-2018-roku,2,17.html>

Temat dostępny w bazach danych

[BDL: Powierzchnia zasiewów](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Powierzchnia upraw](#)

